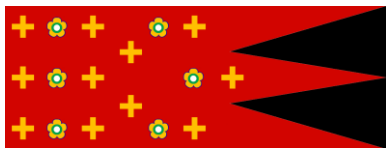

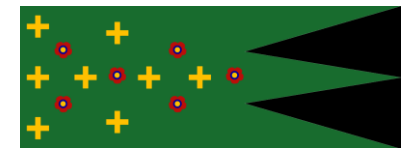
Muslimský svět, italské městské státy

Evropa ve světové ekonomice

2023

Karolínský svět, formování států, obchod

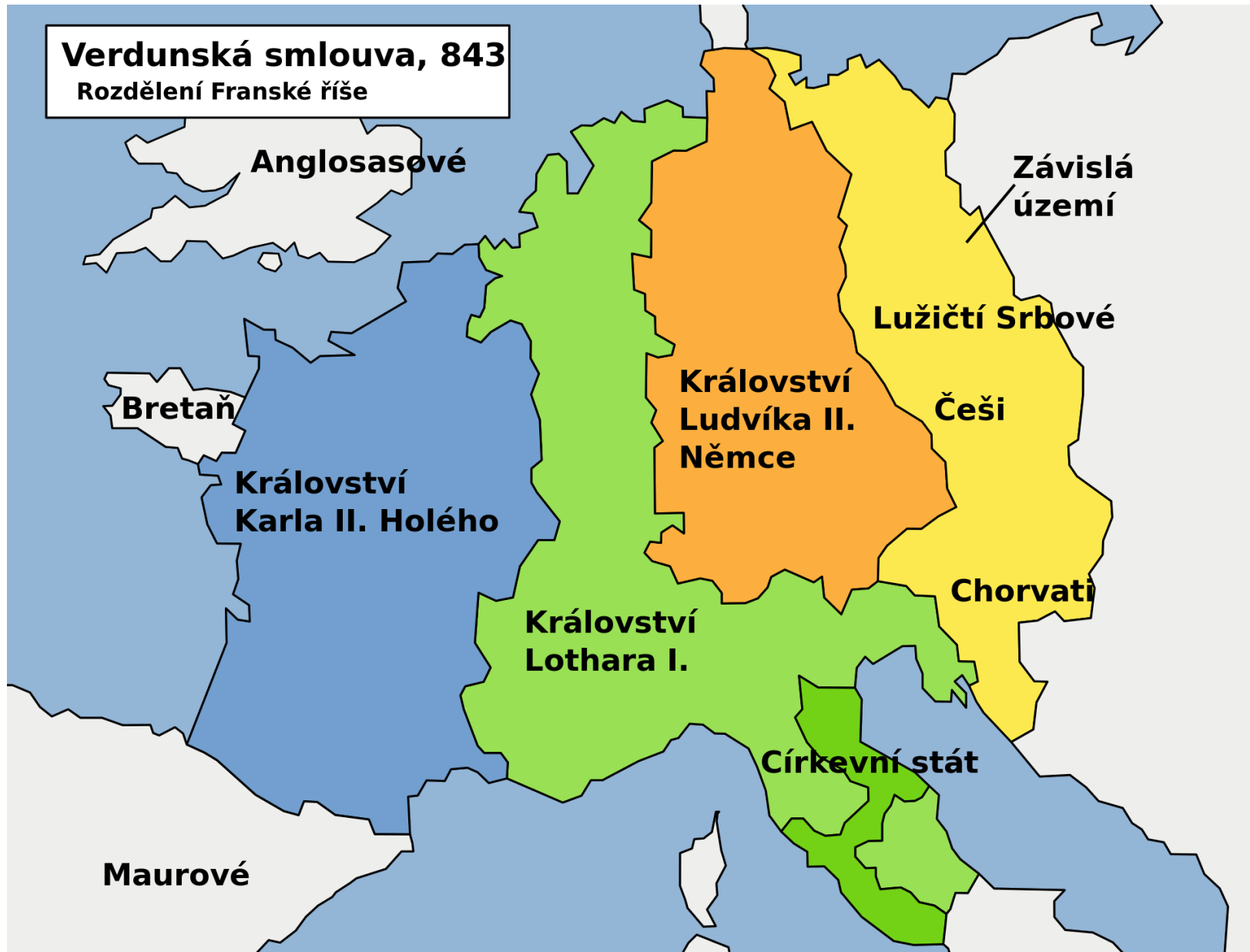
- **Řím** – 2000 sídel spojených silnicemi, daně ze zemědělské produkce – **velkostatky** a **otrocká práce** + daně na obchod, velká **města** a dálkový obchod; **SZM** (centrum); financování **armády**; Justiniánský mor 542 (-25%), Řím vypleněn Germány (410 Vis, **455 Van**, 546 Ostr);
- **Francká říše** (481-751) – elita na **venkově**, statky a **opatství**, družiny; zmenšení rozsahu trhu a specializace, úrovně správy;
 - **Karel Veliký** císařem (800), přijetí nástupnictví ŘŘ; 843 Verdun rozdělení;
- Nelze vládnout z **Cách** – migrace; armáda – **feudální jízda** leníků ad hoc; odpovídající dencentr. admin. struktura; rytířský étos;
 - **Plundrování** jako zdroj – příjmy a odměňování; **otroci** pro muslimy; posun hranice na východ -> krize (více kořisti, centralizovanější kontrola); **konverze** Slovanů a Maďarů (cca 1000);
- **Ota veliký** (936, 962-973) **Německo**; Lešské pole 955 (Maďaři, císař SŘŘNN);
- Spor o **investituru**;

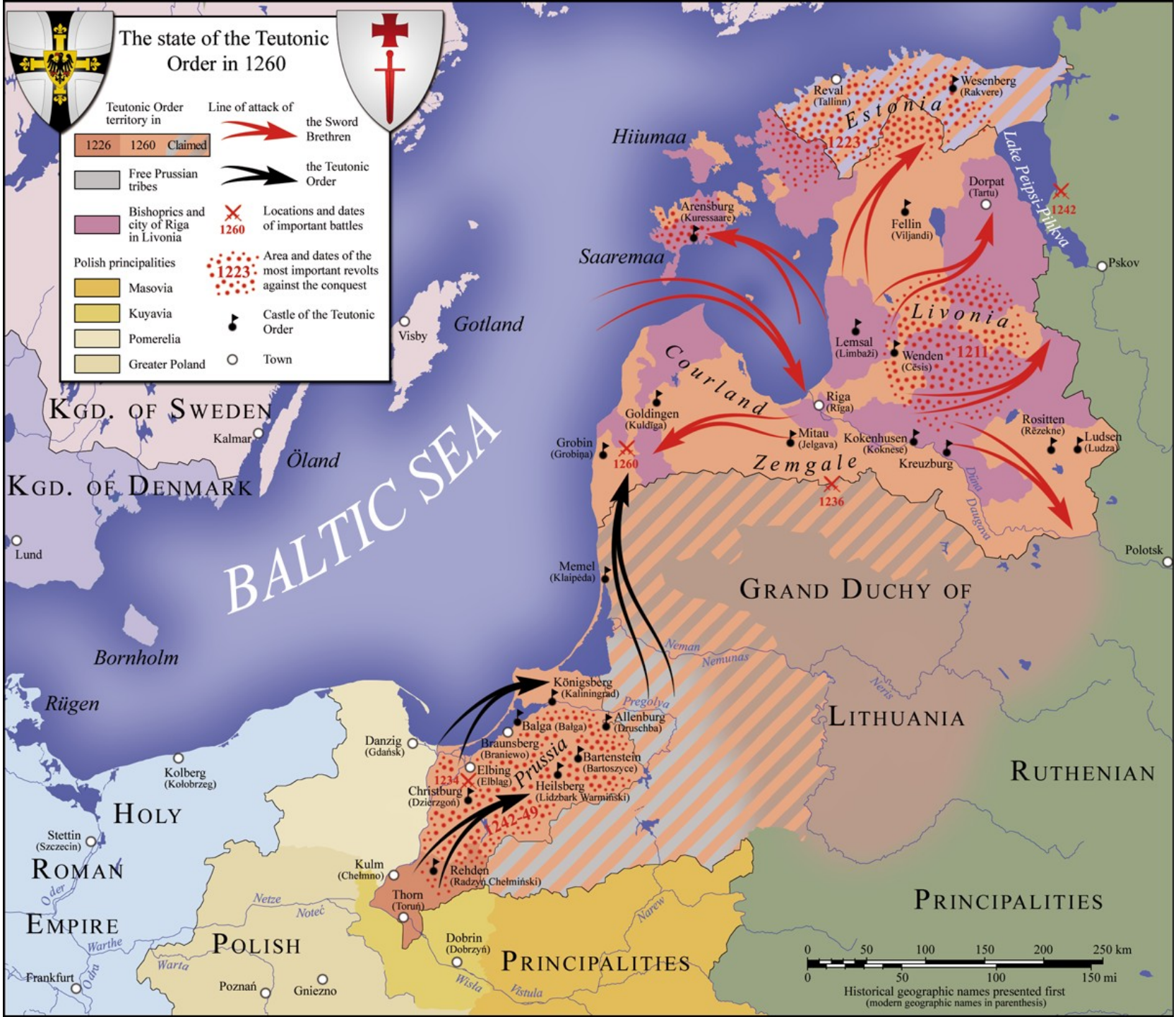

de Steuben's *Bataille de Poitiers, 732*

Vítězný Karel Martel (718-741) čelí Abdul Rahmanovi Al Ghafiqimu v bitvě u Tours

Verdunská smlouva, 843
Rozdělení Franské říše

EUROPE

c. 900 A. D.
 Scale 1:20,000,000 (320 miles=1 inch)
 English Miles

- Lands of Arnulf & Louis the Child (Germany)
- " Charles the Simple (France)
- " Rudolf of Burgundy
- " Louis of Provence
- Boundaries fixed by the Treaty of Meerssen 870
- of Themes of E. Roman Empire
- " vassal states of E. Roman Empire
- " acquisitions " up to c.1000
- Viking Raids
- Magyar "
- Saracen "
- Routes of the Varangians

THEMES OF THE EAST ROMAN EMPIRE in the 9th Century

ASIA		
1 Opsikion	16 Chaldea	
2 Optimaton	18 Lykandos	
3 Paphlagonia	19 Cyprus	
4 Bukellarian	EUROPE	
5 Anatolic	20 Thrace	
6 Thracesian	21 Macedonia	
7 Samos	22 Strymon	
8 Aegean	23 Thessalonica	
9 Cibyrhaot	24 Hellas	
10 Seleucia	25 Peloponnesus	
11 Cilicia	26 Nicopolis	
12 Cappadocia	27 Dyrrhachium	
13 Charsianon	28 Cephallenia	
14 Armenia	29 Longibardia	
15 Sebastea	30 Calabria	
16 Colonea	31 Cherson	

East from 20 Greenwich

Otto I,
Strasbourg (12st.)

Svatý Ulrich
(Odalrici) - první
svatý kanonizován
papežem (993)

Biskup Augsburský
(923), generál
císařské armády a
velitel obrany
města (955).

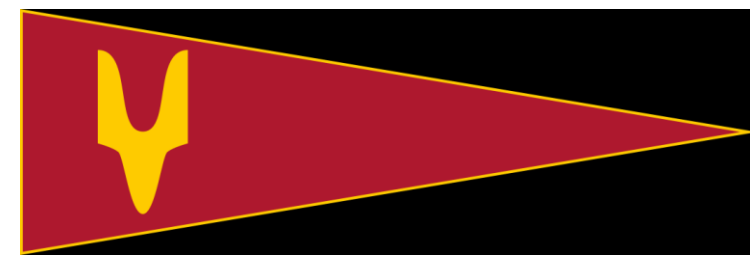

Císařská koruna (962-1806) pro korunovaci germánského římského krále;
císařský kříž: „holy lance“ a „true cross“.

Východní Evropa

- **Rus: Vikingové** – vojenská aristokracie, slovanští rolníci;
- Legenda - **Rurik** (Varjag - SWE) – 862 vládce Novgorodu; princ **Oleg** – 882 dobyl Kyjev – centrum ruského světa, obchodní křižovatka; největší evropský stát; ortodoxní křest **Vladimira** 988; vrchol – 11. st.; dobytí Mongoly 1245...
- **Bulharové** (Krum: 811, Pliška) Byzanc, konverze;
 - Asimilace do usazených populací – obecné schéma;
- **Obchodní cesty**: Balt, stanice (Ladoga, Novgorod, Kyjev) → řeky Dněpr a Volha → Byzanc a Islámský svět;
- 9st. **Chalífát** porazil Chazary – **obchod** kožešiny a otroci (Vých.E), otroci a zbraně (Záp.E) za luxus východu (hedvábí, koření a další);

Chrám sv. Sofie Novgorod a katedrála sv. Sofie Kyjev

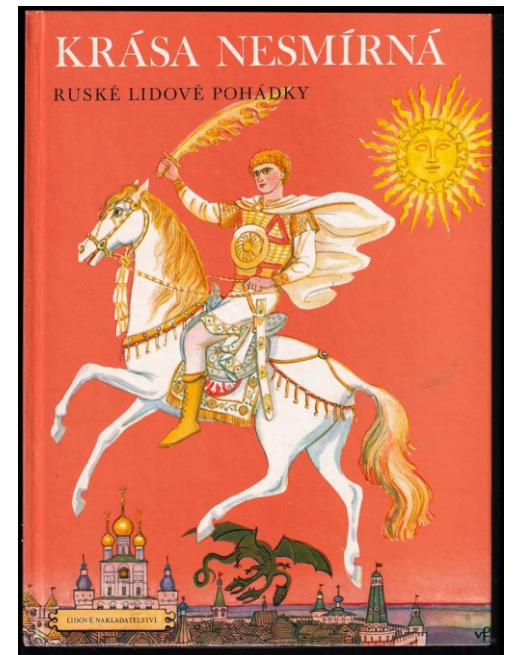
European territory inhabited by East Slavic tribes (700-850)

The East Slavs are a Slavic ethnic group, the speakers of East Slavic languages. Formerly the main population of the medieval state of Kyivan Rus', by the seventeenth century they evolved into the Russian, Ukrainian and Belarusian peoples.

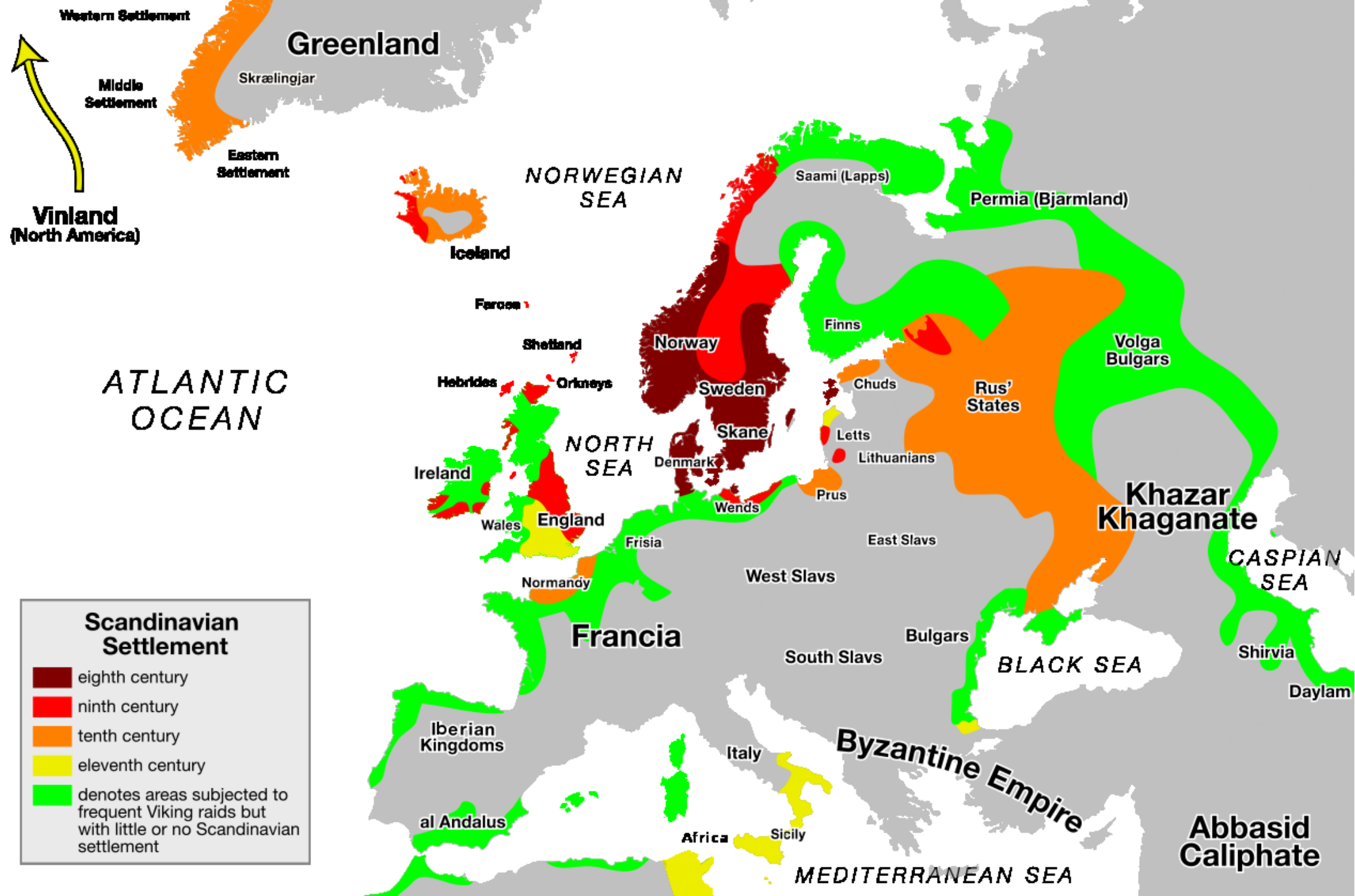
Historical maps of Ukraine

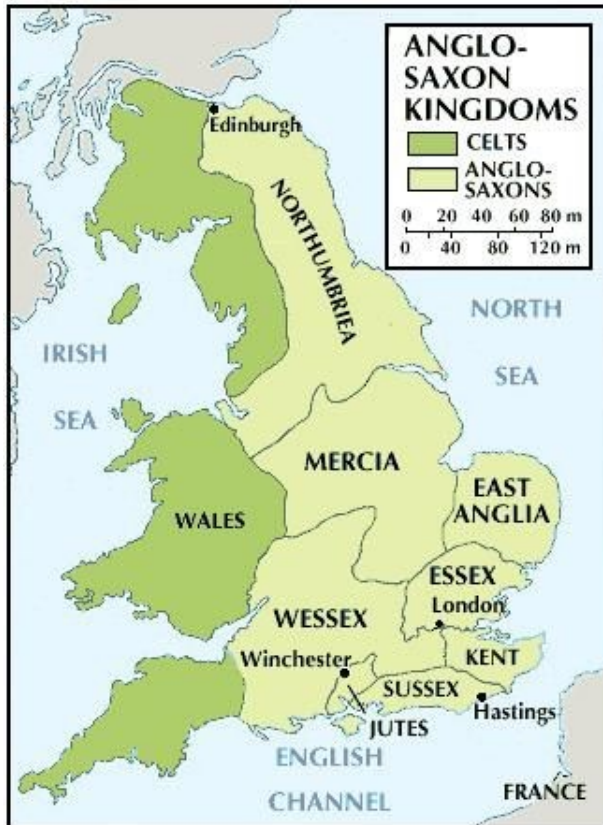

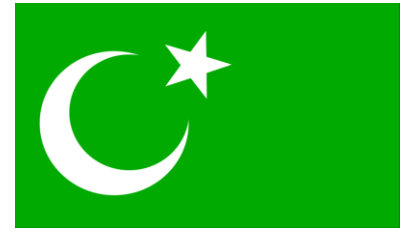

Britské ostrovy

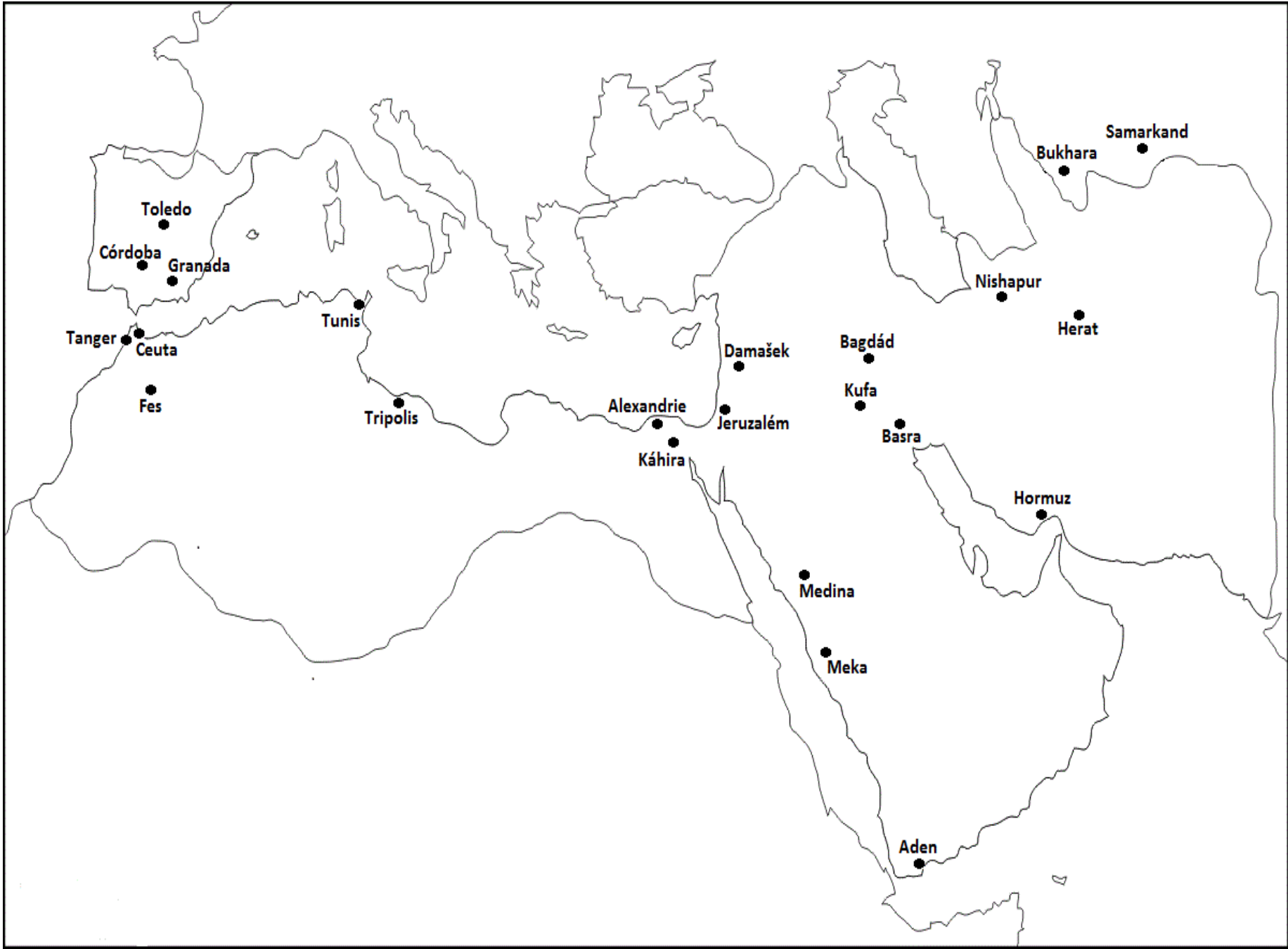
- legie odešly v 5st.; invaze Sasů, Anglů a Jutů (vytačeni Britoni); konverze 7st.; prosperita 8st. – baltský obchod;
- nájezdy na kláštery → 9st. dánská invaze **Alfred Veliký** (871-899) vytačil (878) a unifikoval Anglii (definitivně cca 1000); politika tributu (nárazník);
- La Manche – výstup pásu měst ze severní Itálie...
- 1066 dobytí saské Anglie normanskou armádou – **Vilém dobytčel**...

Islámský svět

- Klíčová oblast (Nil, Mezopotámie, Arab.poloostrov, Irán, Afgh. + Indický pol.); propojení Římské říše a SZM s Blízkým východem a Perskou kulturou;
- **Arabský jazyk a islám** (obchod, administrativa, právo) – arabské kmeny + Byz. a perská administrativa;
- 9-10st. **zlatý věk** islámu- **obchod**: luxus a průmyslové výrobky za suroviny a otroky **Evropy** (holandská nemoc);
- **Expanze**: Španělsko 711-714; Poitiers 732; 751 Talas;
- Nelze ovládat z **Damašku** – rozprostření arabské **válečnické aristokracie** (Umar – **koncentrace** Arabů a daně do centrální pokladny) – kulturu přejímalo ovládnuté obyvatelstvo; **monetizace** Byz. a Persie (dinár a dirham); svět urbánních ostrovů (rabat - Persie);
- Riziko **rentiérství** – vojenskou funkci válečné kasty turkínů;
- Mekka a Medína (náb.); **Damašek** (Umajj. 662-750) a **Bagdád** (Abbás. 750-1258);
- **Dálkový obchod** – kontrola Rudého m. a Perského zál. – Indický oceán – zprostředkování Evropě a **renty**;
- Města Iránu a střední Asie – **karavany** – Samarkand, Nishapur, Herat, Bukhara...

Toledo

Córdoba

Granada

Tanger

Ceuta

Fes

Tunis

Tripolis

Alexandrie

Káhira

Jeruzalém

Damašek

Bagdád

Kufa

Basra

Nishapur

Herat

Hormuz

Medina

Meka

Aden

Bukhara

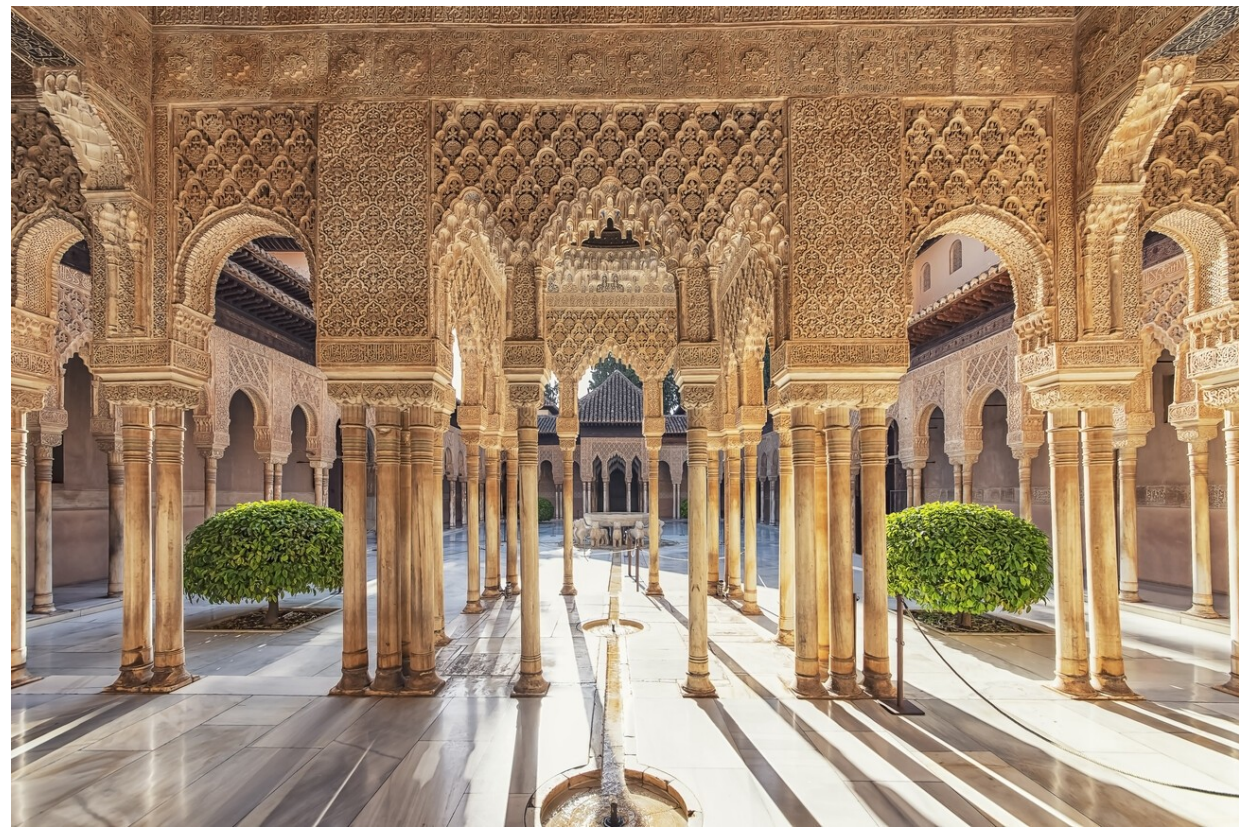
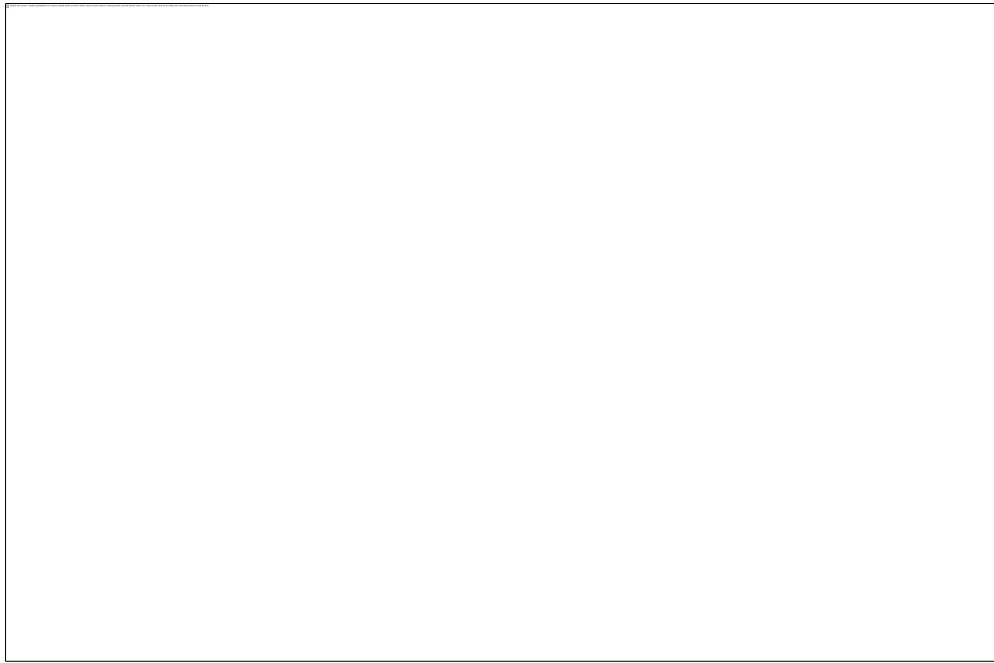
Samarkand

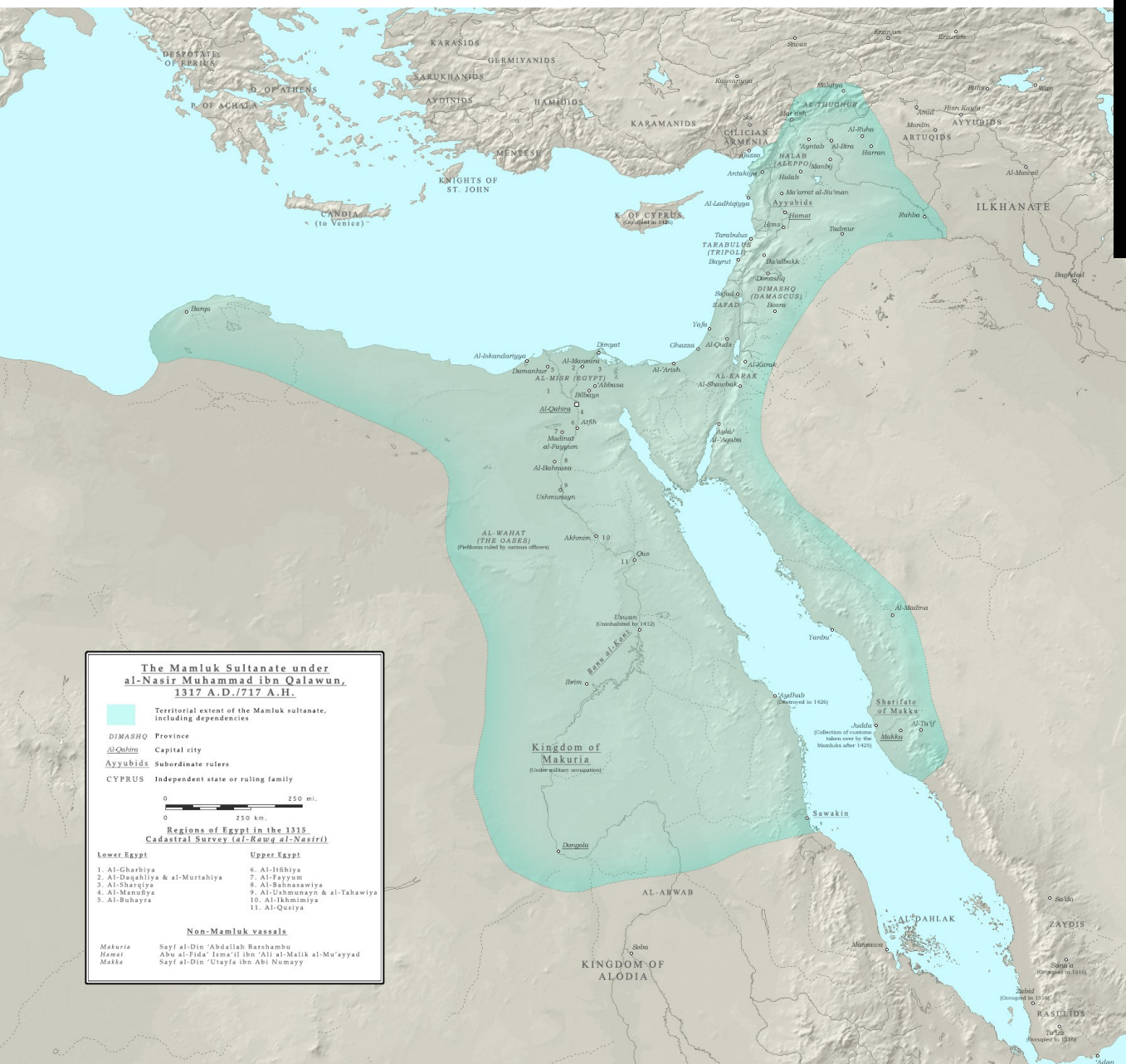
Kalifát/vláda	období
život Muhamada	570–632
Kalifát Rashidum	632–661
Umajjovský kalifát	662–750 ve Španělsku do 1031
Abbásidský kalifát	750–1258
- vláda Fatímovců v Egyptě	909–1171
- vláda Almorávidů (Berbeři) v Maroku a Španělsku	1040–1130
- vláda Almohadů (Berběři) v severní Africe a Španělsku	1130–1269
- vláda Ajjúbovců v Egyptě a Levantě	1171–1258
- vláda Mameluků v Egyptě	1259–1517
Otomanský kalifát	1299–1924

- 750 **Umajjovci** svrženi sun. **Abbásidy** – kmenové společenství nahrazeno byrokratičtějším systémem Sasánovské **Persie** (oslabení důrazu na vojenství – turečtí Gulamové, prof. armáda);
- Šitšitští **Fatímové** (vs. Abbasovci) v **Egyptě** od 969 (+ Sýrie), **obilný** tribut – prosperita (**cukr, bavlna**); odklonění trhu s **kořením** (Asie) do Rudého moře – top renta středověku;
- Prostředí **obchodu** a **podnikání** – křesťanské a židovské obchodní komunity (Italové, Alexandrie); „liberální“ (klientelismus) obchodní režim; zanedbávání zemědělství v Egyptě;
- **Arabské Španělsko**: bohatý stát od 711; Arabové a berbeři, rozvinuté zemědělství (zahrady Persie); konverze, židé; samostatný Umajj. **chalifát v Cordóbě** (756-1031) - **el-Dorado**; **emirát Granada** (1230-1492);
- **Problémy** od 11st.: **Seldžuci** na východě, křížové výpravy, beduínské revolty v Africe;
- Přebrot **Saladina** 1171 v **Egyptě** (Hatín 1187) – **Ajjúbovci**; přetížení náklady na armádu – 1250 **Mamelucký** převrat (efektivní centralizovaný vojenský systém; dobyt Ottomany 1517); **1260 Ain Jalut** – Káhira hlavní město;

Dynastie	Období
Čchin	221-206 BC
Chan	206 BC – 220 AD
Wej (Toba)	386–534
Suej	581–618
Tchang	618–907
Sung /Song	960–1279
Jüan / Yuan (monglolská)	1271–1368
Ming	1368–1644
Čching / Qing (mandžuská)	1644–1911

Samarkand (Uzbekistán)

Bukchara (Uzbekistán)

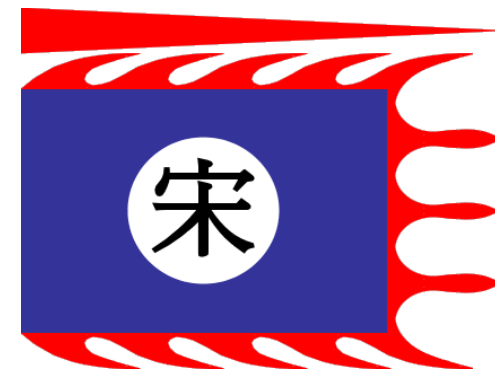
Merv (Turkmenistán)

Asijské ekonomiky

- **Indie** – pobřežní obchodní státy (Malabar a Koromandel) a vnitrozemské expanzivní říše (Chola); zlatý věk už za říše Guptů (320-550); pronikání islámu;
- Bavlina a pepř, přístup ke všemu zboží Asie...
- **Jihovýchodní Asie**: pevnina - usazené zemědělské populace (Barma, Siam); ostrovy – obchodní státy (Sumatra, Borneo, Jáva) + Moluky;
- Poloostrovy - rýže a potraviny; ostrovy - koření (hřebíček, muškátový oříšek a muškátový květ);

Čína

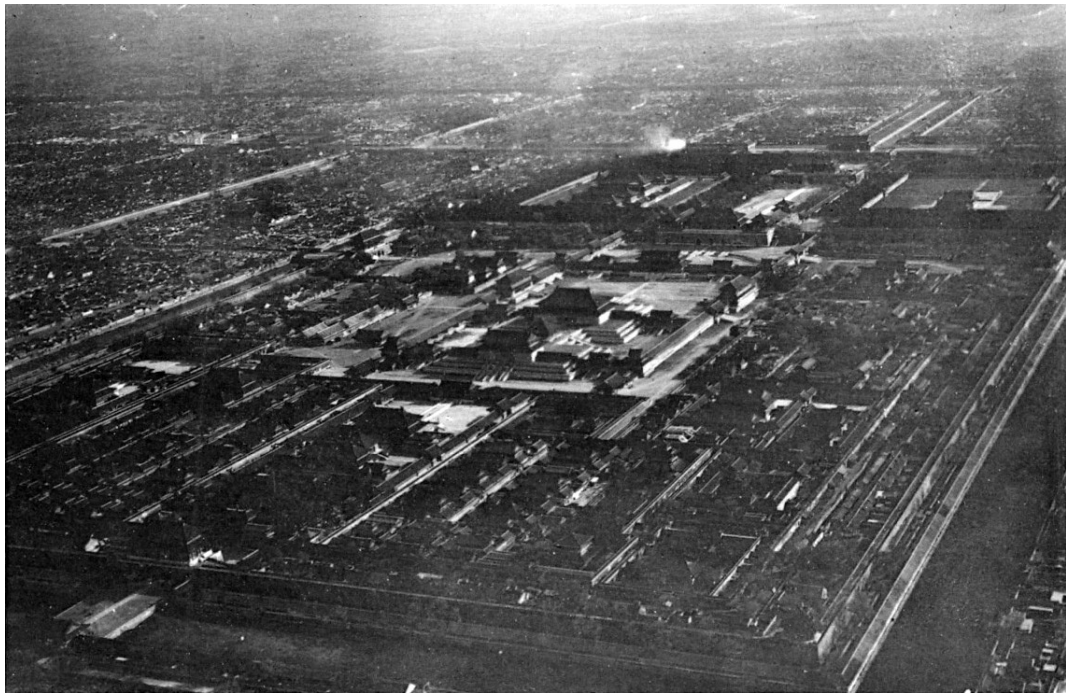
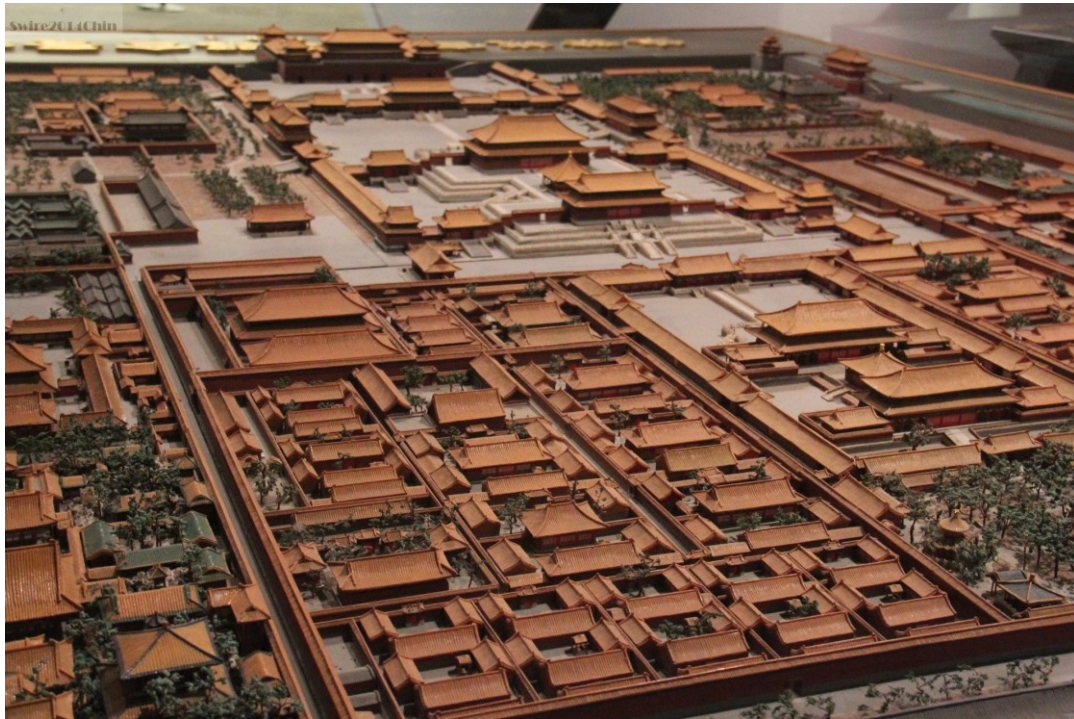
- Čchin (221-206 BC) – **centralizovaný**, despotický stát;
- Chan (206 BC – 220 AD) – první vrchol – **byrokratický konfuciánský** systém;
- Vláda turkického klanu Toba (386-534) – přesun obyvatel na **jih** (rýže) k **Jang-c-tiang** (budhismus);
- Znovusjednocení generály Suej (581-618) a úspěšná epocha **Tchang** (618-907) – kulturní vliv v celé Asii (JVA, Korea, Japonsko); **monetizace** (stříbro);
- Po období konfliktů **vrchol** za **Sung** (960-1279) – ekonomická expanze na jihu, zemědělská revoluce, růst populace (z 59 na 100mil.); tržní specializace, infrastruktura (Marco Polo), obchod;
- Konflikt s **nomády**, armáda až 1,25mil(!) – Džurdženi – opuštění severu...
- Budování přístavů, **lodě**, kompas, mapy; export hedvábí a porcelánu, dovoz koření a stříbra; produkce oceli (1078 jako Evropa 1700), střelný prach;
- Konfuciánství – loajalita, autority, soběstačnost, zemědělství;

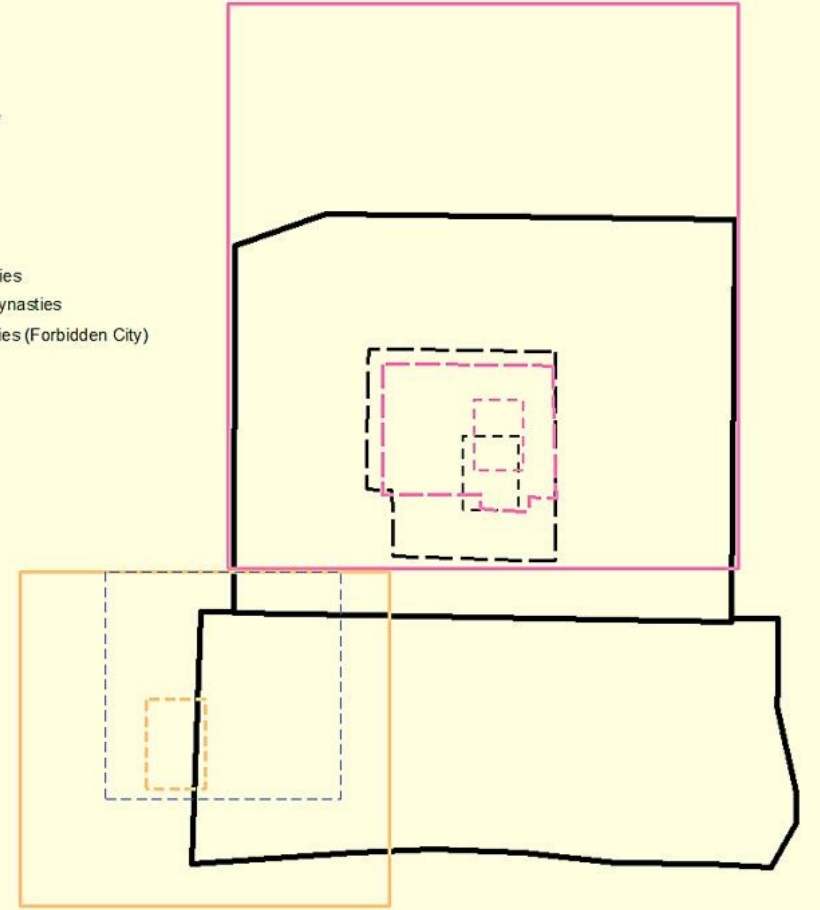
Císařská zkouška - systém se stal dominantním za dynastie **Song** (960-1279) a trval téměř tisíc let až do svého zrušení v rámci reformy na konci dynastie **Čching** v roce **1905**.

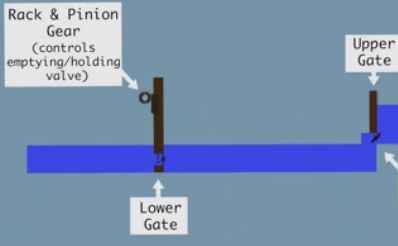

History of Beijing

- The Nanjing of Liao Dynasty
- Zhongdu of Jurchen Jin Dynasty
- Palace of Jurchen Jin Dynasty
- Dadu of Yuan Dynasty
- Imperial City of Yuan Dynasty
- Palace of Yuan Dynasty
- Beijing of Ming and Qing Dynasties
- Imperial City of Ming and Qing Dynasties
- Palace of Ming and Qing Dynasties (Forbidden City)

Sui 581-618; 1271-1633 (1776km)

Čeng che/Zheng he – 1405 v Malacce

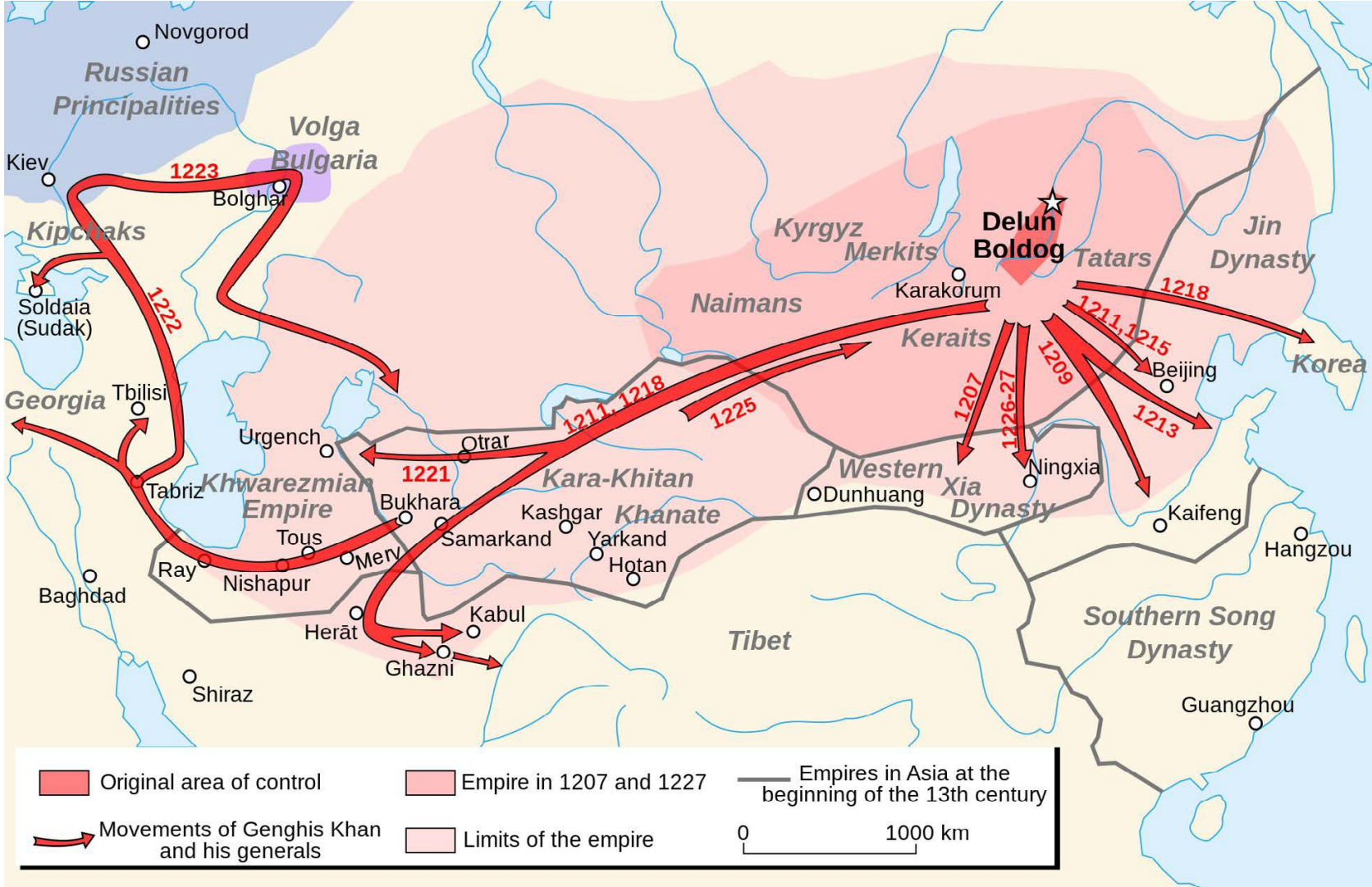

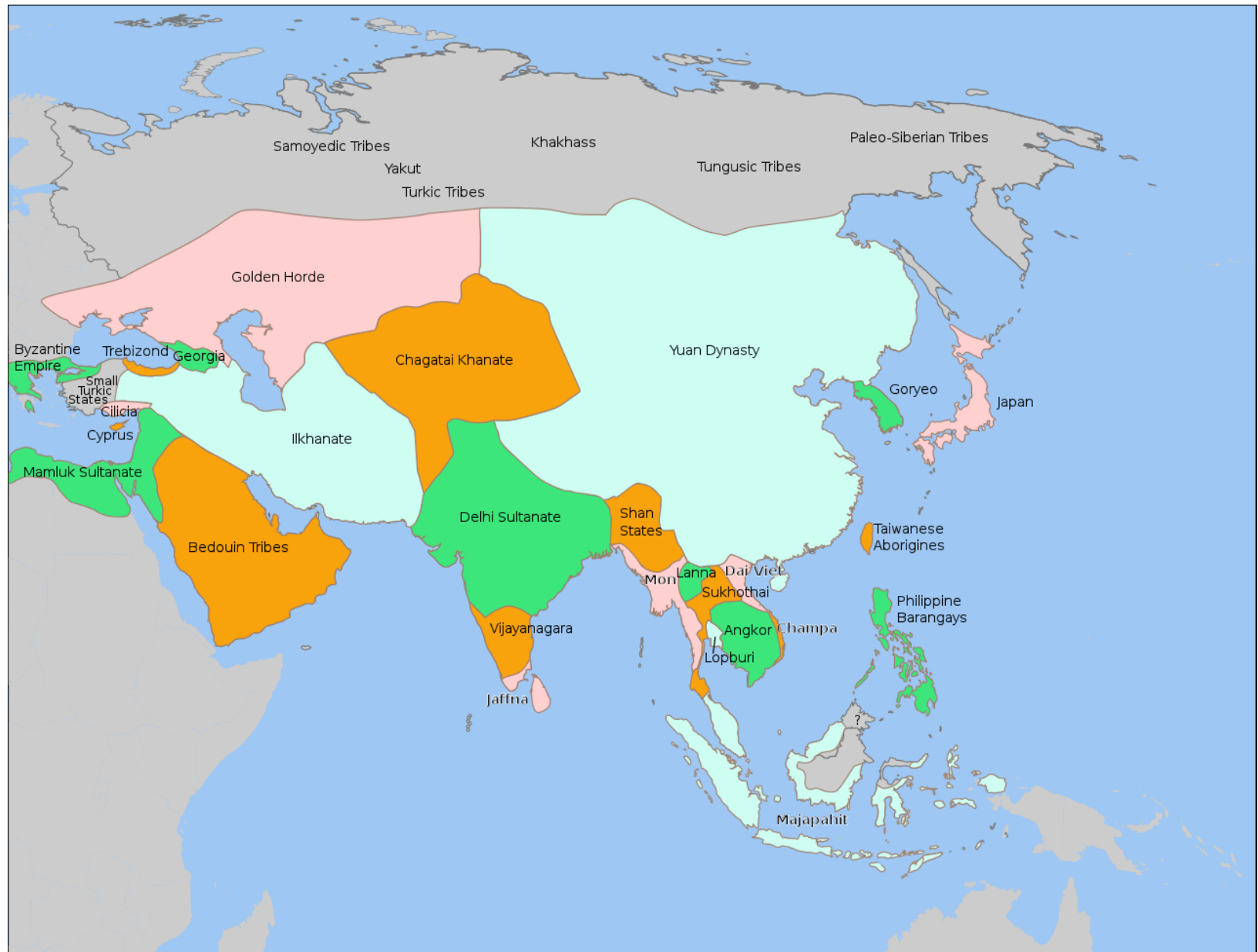
Vpád Mongolů

- Analogie - Řím (Skythie a Parthie), Evropa (Hunové a Avari), Čína (Hsiung-nu);
- **Hedvábná stezka**: luxus východu za otroky, kožešiny, jantar, vosk, med – **danění** karavan výnosnější než plundrování;
- **Sung** proti nájezdníkům (Liao, Hsi Hsia), přemožení Džurdženy (Jin)...
- Temüdžin 1206 **Čingischán**: napadení Číny **1211** -> Peking 1215, ovládnutí severu 1234 (redukce populace 35mil. z 115);
- Chán zemřel 1227 – Ögedaj dobyl Kyjev 1240 a Maďarsko 1241, zemřel 1245;
- Möngke dobyl 1258 **Bagdád** a **Damašek**; (**Ain Džálút** 1260)
- 1276 odevzdali Sung vládu v Číně (dynastie Jüan 1271 Kublai Khan -1368 Ming); Korea a Japonsko (neúspěch 1281);
- Volná kontrola území (kromě Číny a Persie) - příklad Zlatá horda;
- **Pax Mongolica** – kontrola a zabezpečení obchodu přes střední Asii (Krym-Peking 8-11měsíců) – tratí **Muslimové**, získávají **Italové**;

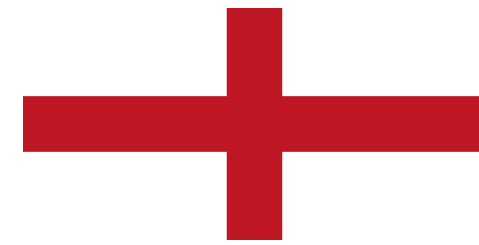

Státy po dezintegraci Mongoského impéria (1335)

Křesťanská expanze

- **Obrat** ve SZM – dobytí Sevilly a **Córdoby** (1248, 1254); obchod přes východní cestu, **pax monglica**;
- **Itálie** – nejnávštěvnější urbánní oblast, fragmentovaná suverenity (SŘŘ, Byzanc, Papež); inovace v zemědělství a textilním průmyslu;
- **Dálkový obchod** – sofistikované praktiky východu, oslabení pozic obchodních komunit Řeků a Židů; za italskými komunitami stojí vojenská **síla republik**; **Byzanc** upadá pod tlakem Turků (1204-1260 *Latinské císařství*);
- **Trans-alpský obchod**: Flandry -> Itálie (Amalfi, Bari, Pisa, Benátky, Janov) -> SZM Islám a Byzanc -> Asie;
- **Pragmatismus** – obchod s muslimy, export otroků (odpustky); ovládnutí SZM obchodu, poznatky od muslimů a z Asie; cukr (obchod a produkce);

Italské obchodní republiky

• Benátky (9-15 st.):

- **Stato da Mar** – obchodní impérium ve východním Středomoří; a **Terraferma** – hospodářské zázemí, nárazníková zóna a ochrana alpských cest;
- podpora Byzance (ochrana obchodu a bezpečnost v východního Středomoří), podpora křižáků - privilegia od **Byzance**;
- dominance v Jadranu , specializace (zprostředkování obchodu a dovoz potravin);
- zvrát 1204 – podíl na plenění **Konstantinopole**, přístup k Černému moři; + Kréta;
- pol. instituce - dóže a velká rada, **La serrata** 1297; **commenda**;
- **úpadek** – pád Konstantinopole, války s Osmany a cesta kolem Afriky;

• Janov (12-15 st.):

- nájezdy na arabské přístavy v sev. Africe, spolupráce s křižáky;
- Formálně vládl biskup (SŘŘ), fakticky **konzulové** voleni měšťany;
- podpora **Byzantského protiútku** 1261 – privilegia na úkor Ben.;
- otevření **mořských cest do Flander a Anglie**;
- Porážka Pissy 1284 a Benátek Curzola 1298;
- Opakované **války** – prohra s Benátkami 1380 (Battle of Chioggia) – Janov vytlačen z Jadranu;
- Kontrolován Francií, Milánem – postupně centrum **bankovnictví** (san Giorgio 1407); v 16 stol. satelit Španělska...

Nám. Sv. Marka, dóžecí palác, zvonice, bazilika - v této podobě od 1177 (Van Vittel 1697)

Arsenal od 1104, největší průmyslový areál předindustriálního světa

Galea grossa da mercado

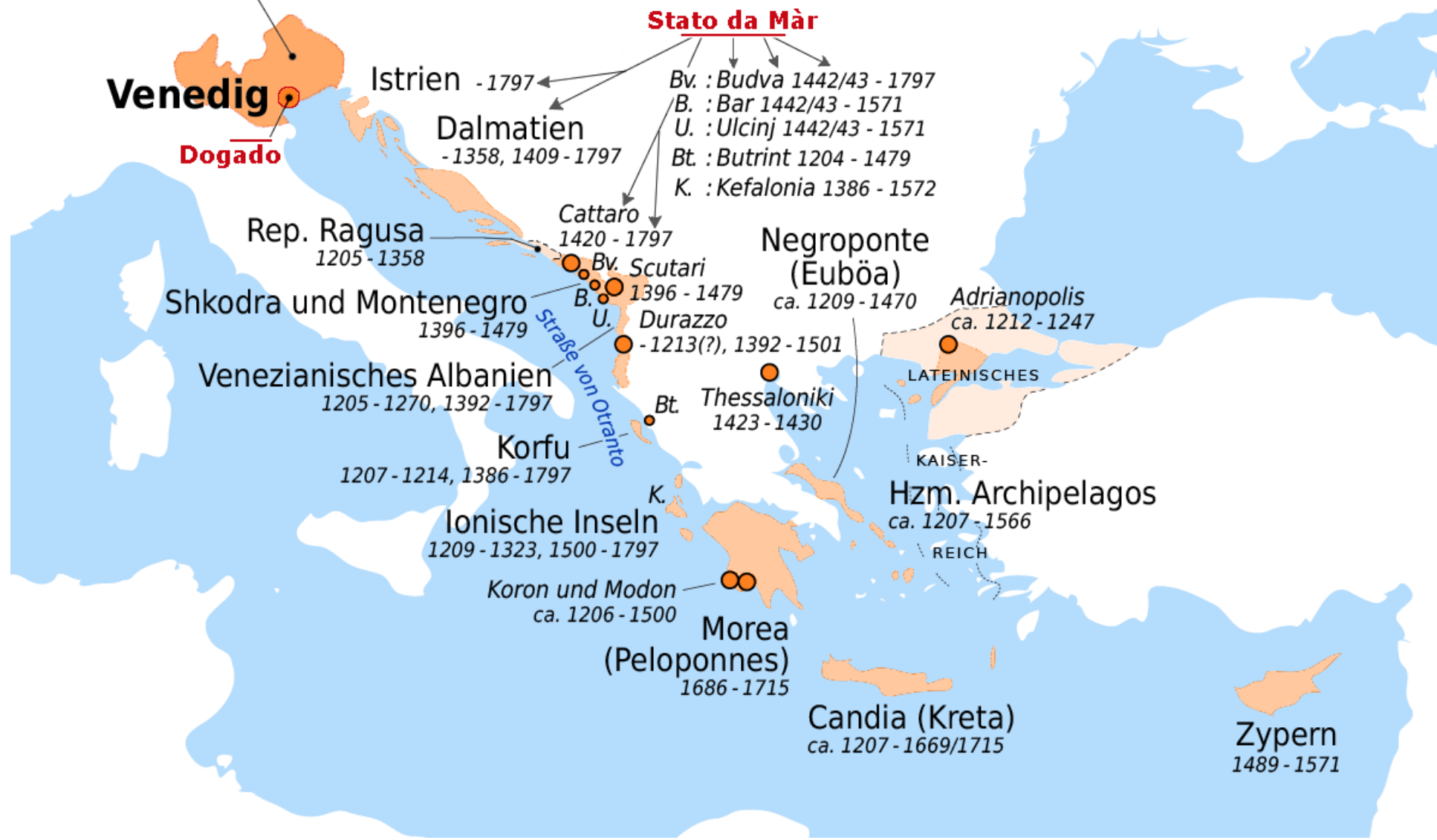

Domini di Terraferma

Venedig

Dogado

Stato da Mår

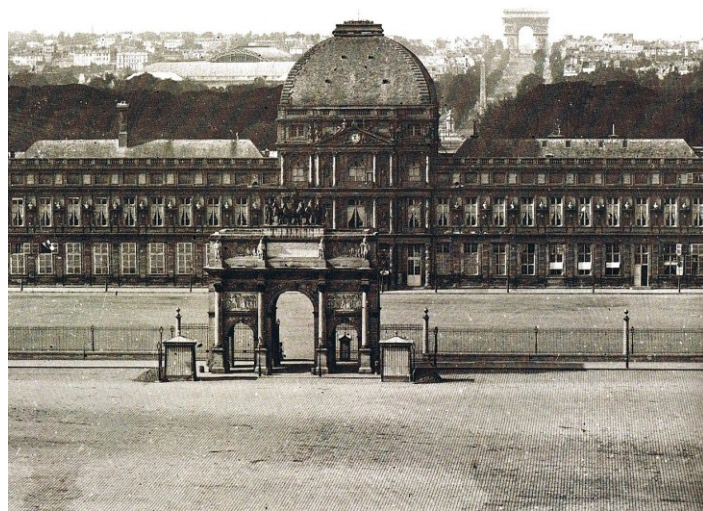

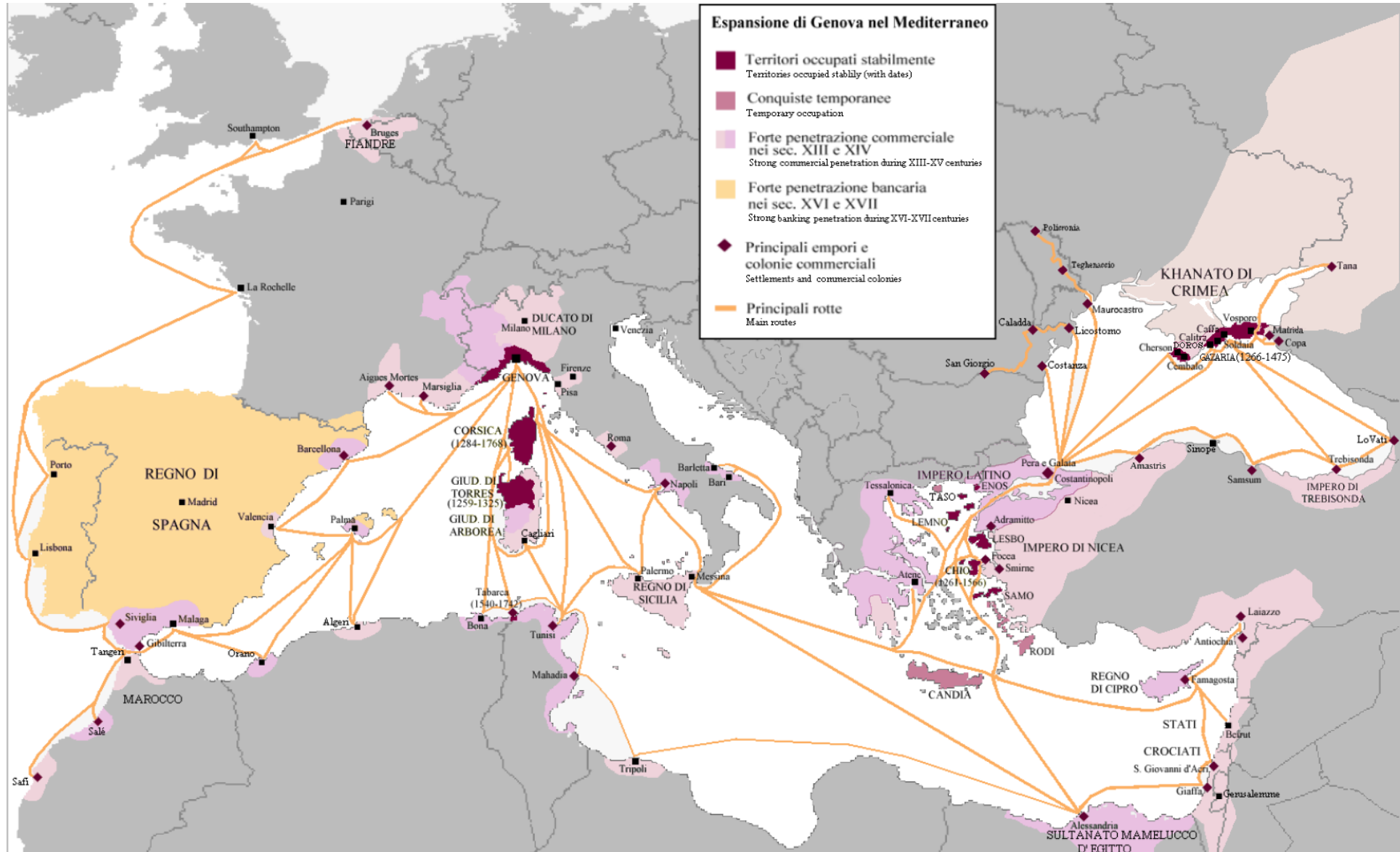

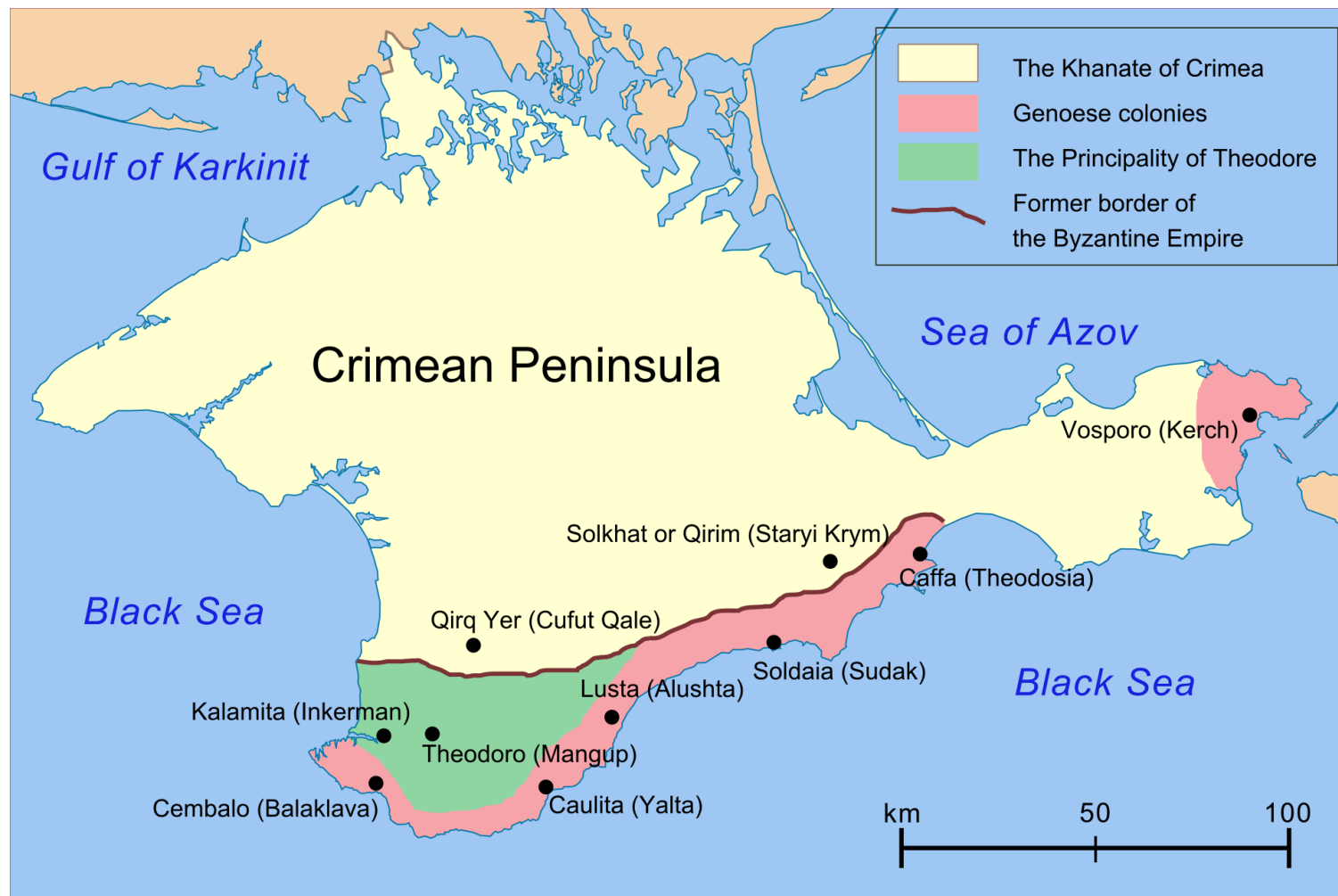
Triumfální kvadriga - startovní brána na hipodromu v Konstantinopoli...

Vojenská přehlídka před palácem Tuileries v roce 1810. Vítězný oblouk Carrousel původně postavený jako brána paláce (shořel v roce 1871).

Cca 1450, války mezi Janov a Mongoly (nástupnickými státy – Zlatou Hordou a od 1449 Krymským chánátem) 13-15. století

Anektováno 1764 v rámci příprav na Rusko-Turecké války (1768-1774), součástí Ruského impéria do revoluce 1917

Casa delle compere e dei banchi di San Giorgio 1407

Velikost největších evropských měst v tisících obyvatel

	1500	1600	1700
<i>Itálie</i>			
Neapol	150	281	216
Benátky	100	139	138
Milán	100	120	124
Florencie	70	70	72
Janov	60	71	80
Řím	55	105	138
<i>Francie</i>			
Paříž	100	220	510
Lyon	50	40	97
<i>Belgie a Nizozemsko</i>			
Antverpy	40	47	70
Ghent	40	31	51
Brusel	35	50	80
Amsterdam	14	65	200

	1500	1600	1700
<i>Německo a Rakousko</i>			
Norimberk	36	40	40
Kolín n. R.	30	40	42
Gdaňsk	20	50	50
Vídeň	20	50	114
<i>Pyrenejský poloostrov</i>			
Grenada	70	69	-
Valencie	40	65	50
Lisabon	30	100	165
Barcelona	29	43	43
Córdoba	27	45	28
Sevilla	25	90	96
Madrid	-	49	110
<i>Anglie</i>			
Londýn	40	200	575

Proměna sociálních a ekonomických institucí

- **Černý mor:** Barma – Kaffa – Mesina (1348-1351) Evropa: 25 mil. z 80 mil. v Evropě; dopad na Islámský svět;
 - Nezasáhl dobytek a fyzický kapitál – **urychlení procesů** změny -> zvýšení **ceny práce** a snížení ceny půdy;
 - růst mezd (Edward III. 1351 – fix mezd); **města** s průmyslovou výrobou rostou;
- **Racionalizace zemědělství**, poptávka po zboží široké spotřeby; specializace WE na průmysl (VA) a EE na produkci potravin;
 - Produkce živ.výr. na úkor rostl., **suroviny pro průmysl** (vlna); mez. **dělba práce** – Anglie produkuje vlnu, Flandry látky, dokončení ve Florencii; *Edward III. zdaňuje export vlny* (protekce);
- Populace vzrostla, ale **změna** reprodukčního **chování**;
- Zvětšuje se **rozsah trhu** (specializace, technologie); **střední stav** a panovník vytváří koalici **proti šlechtě (autonomní města)**;
- **Východní Evropa** – opak – produkce potravin donucením pevně etablované **šlechty** – decentralizace a **nevolnictví** (1600: 3 dny nucené práce týdně);

Stadtluft macht frei nach Jahr und Tag

